

Hanna Kowalewska-Marszałek, Dorota Cyngot

Sandomierz, woj. tarnobrzesckie. Stanowisko Wzgórze Zawichojskie

---

Informator Archeologiczny : badania 19, 31

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SANDOMIERZ
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko Wzgórze Zawichojskie

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
w Warszawie
Zakład Metodologii Badań Archeologicznych
Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków
w Tarnobrzegu

Badania prowadziła mgr Hanna Kowalewska-Marszałek przy współudziale Doroty Cyngot. Finansowało BHDZ w Tarnobrzegu. Piąty sezon badań. Osada neolityczna cyklu lendzielsko-pogarskiego i późnoneolityczne pozostałości osadnicze.

Celem badań było rozpoznanie charakteru osadnictwa po wewnętrznej - wschodniej - stronie badanych poprzednio rowów, a także przedłużenie dalszego przebiegu rowów nr 12 i 14.

W celu przyspieszenia prac i uzyskania pełniejszego obrazu organizacji przestrzennej stanowiska, zastosowano metodę badań szerokopłaszczyznowych /po raz pierwszy na Wzgórzu Zawichojskim/. Wykop I/85 usytuowano na wschód i północny wschód od wyk. I/84 i bezpośrednio na północ /w odległości 2 m/ od linii skarpy, uzupełniając go północnie o rów sondażowy 2 x 15 m. Łącznie przekopano 315 m² powierzchni. Wykop II/85 znajdował się tuż przy skarpie /linia obrywiska stanowiła jedną z jego krawędzi/, założono go już po zakończeniu zasadniczych prac ekspedycji wskutek doraźnej potrzeby przebadania zauważonego w profilu obrywiska pochówku ludzkiego. Jego powierzchnia wynosiła 6,6 m².

W wyk. I/85 odkryto pozostałości 16 obiektów: 3 rowów i 13 jam. Przebadano je w całości. Wszystkie jamy znajdują się po wschodniej, tj. wewnętrznej, stronie badanych rowów. Grupują się one - po dwie lub trzy - wokół stosunkowo dużej, pustej przestrzeni. Charakteryzuje je zbliżony kształt /ował, koło/. Wymiary jam wahały się od 0,90 do 1,80 m średnicy i od 0,15 do 0,80 m głębokości. Ze względu na kształt profilu jamy dzieli się na trzy grupy: o profilu trapezowatym /4 lub 5 jam/, niekątowym /6 jam/ i nieokreślonym. Na szczególną uwagę zasługuje to tzw. "obiekt 24", będący w istocie zespołem jednostek, tworzących - wraz z jamą 26 - złożoną i ciekawą sekwencję stratygraficzną.

W jamach znajdował się bogaty materiał archeologiczny, głównie ceramika. Dwie spośród nich zawierały ponadto duże ilości polepy; w jednym przypadku był to rodzaj słabo wypalonego, jednolitego "placka" o wym. 50 x 80 cm; w drugim - kilkucentymetrowej grubości rumowisko pojedynczych i twardych brył polepy, powyżej którego znajdowała się warstewka spalenizny. /Jama ta dostarczyła ponadto bogatego materiału, głównie organicznego, w postaci nie spotykanych dotychczas ilości szczątków ryb/.

Jeden z badanych w bieżącym roku rowów /obiekt nr 30/, uchwycony na przestrzeni 3 m w obrębie wykopu sondażowego, przypomina kopane dotychczas duże rowy, tak pod względem wymiarów /szer. 1,80 - 1,60 m w górnej części/, jak i kształtu profilu /V-kształtny/ oraz charakteru wypełnienia i układu warstw. Być może, stanowi on kontynuację badanego w ub. roku rowu nr 14 - przemawiałoby za tym jego usytuowanie, - nieco inny jednak jest kierunek obu obiektów. Z rowu tego pochodzi dość dużo materiału archeologicznego; oprócz materiałów cyklu lendzielsko-pogarskiego wystąpiły tam - w niewielkiej liczbie - fragmenty naczyń, które należy odnieść do kręgu kultury ceramiki sznurowej. Nie zauważono natomiast śladów struktur, które można byłoby wiązać z tymi znaleziskami.

Dwa pozostałe rowy - to obiekty niewielkie /szer. do 40 cm, głęb. 30-50 cm/, tworzące dość regularny układ. Fragmentaryczność danych nie pozwala na bardziej precyzyjne określenie ich charakteru; wydaje się jednak, że mogły one pełnić funkcję rowków fundamentowych.

Wykop I/85 dostarczył bogatego materiału archeologicznego, w którym przeważa ceramika. Należy ona głównie do cyklu lendzielsko-pogarskiego i nosi cechy późnych faz cyklu. Znalezione też pojedyncze fr. naczyń związanych, jak się wydaje, z kulturą Tiszą oraz wspomniane wyżej fragmenty ceramiki "sznurowej". W materiale krzemionym przeważa, jak poprzednio, surowiec czekoladowy. Bardzo liczne są materiały organiczne, w tym wspomniane już, doskonale zachowane, szczątki ryb.

W wykopie II/85 natrafiono na dobrze zachowany pojedynczy pochówek ludzki, należący do kultury pucharów drzewonowatych. Znajdował się on bardzo płytko pod warstwą oraniny /ok. 20 cm/; mimo starannych obserwacji nie udało się określić zarysu jamy grobowej. Skurczony szkielet dorosłego osobnika ułożony był na prawym boku, twarzą na wschód. Wyposażenie grobu stanowiły dwa naczynka /niezdobione kubki z uchem/, kilkanaście stożkowatych guzków kościelnych z otworem V-kształtnym oraz przedmiot miedziany /rodzaj pogrubionej igły lub ostrza dętka/. Jest to pierwsze znalezisko pozostałości kultury pucharów drzewonowatych na Wzgórzu Zawichojskim.

Materiały przechowywane są w ZMBA IHKM PAN w Warszawie.

Badania będą kontynuowane.

SANDOMIERZ-KRUKÓW
woj. tarnobrzeskie
Stanowisko 20 /Cmentarz Komunalny/

Muzeum Okręgowe
w Sandomierzu

Badania prowadziła mgr Jolanta M. Scibior i Józef Scibior /autor komunikatu/. Finansowało MO w Sandomierzu. Ostatni sezon badań trwających od 1979 r. Osada późnej fazy kultury ceramiki wstęgowej rytej i grupy małej kultury nadcieśańskiej.